

Sisällys

Lukijalle	7
-----------------	---

Osa I Lapsen sosiaalis-emotionaaliset taidot ja niiden tukeminen

Sosiaalis-emotionaalinen kehitys	16
Avainasemassa itsesäätelytaidot	18
Aikuisen tuki sosiaalis-emotionaalisten taitojen kehityksessä	20
Temperamenttipiirteet käyttäytymisen taustalla	23
Haastava käyttäytyminen on sosiaalis-emotionaalisen tuen tarvetta	28
Aggressiivisesti käyttäytyvä lapsi hyötyy empatiasta	32
Uhmakkaasti käyttäytyvä lapsi harjoittelee joustavuutta	37
Levottomasti käyttäytyvä lapsi tarvitsee tukea toiminnanohjaukseen	43
Vetäytyvästi käyttäytyvä lapsi kaipaa aikaa ja kannustusta	48
Aikuisen läsnäolo tuo turvaa tunteenpurkauksen keskelle	51
Diagnoosit – riesa vai hyöty?	54

Osa II Vuorovaikutuksen voima

Vuorovaikutus varhaiskasvatuksessa	58
Arvot ja uskomukset	61
Kasvattajan tunteet	66
Varhaiskasvattajan vuorovaikutus haastavissa kasvatustilanteissa	71
Viisi vuorovaikutustapaa	75
Lämmin vuorovaikutustapa	78
Ristiriitainen vuorovaikutustapa	96
Tekninen vuorovaikutustapa	110
Välittelevä vuorovaikutustapa	124
Etäinen vuorovaikutustapa	136

Osa III Pedagoginen toiminta

Haastavat kasvatustilanteet päiväkodin arjessa	150
Erilaisuuden salliva pedagogiikka	153
Aikuisen auktoriteetti	156
Lapseen kohdistuvat odotukset	160
Säännöt rajojen asettamisen tukena	163
Pedagogisen toiminnan suunnittelu	173
Ohjatut tuokiot	174
Pienryhmätoiminta	183
Siirtymätilanteet	188
Päivälepo	191
Ruokailu	194
Struktuuri	196
Ohjeiden antaminen	201
Positiivinen palaute	204
Fyysinen tila	212
Sosiaalis-emotionaalisten taitojen harjoittelu	218
Seuraamukset	228
Perinteiset rangaistukset	228
Rangaistuksista loogisiin seuraamuksiin	231
Yhteistyö vanhempien kanssa	243
Pedagogisen toiminnan kehittäminen käytännössä	251
Tiimityöhön panostaminen kannattaa	252
Konsultaatiosta intoa ja uskoa omaan työhön	253
Ryhmäkohtainen tilanneanalyysi toimintakulttuurin kehittämisessä	255
Lapsikohtainen tilanneanalyysi tuen suunnittelussa	261
Vertaishavainnointi ammatillisen kehityksen tukena	265
Lopuksi	268
Lähteet ja lisälukemista	271
Liitteet	287